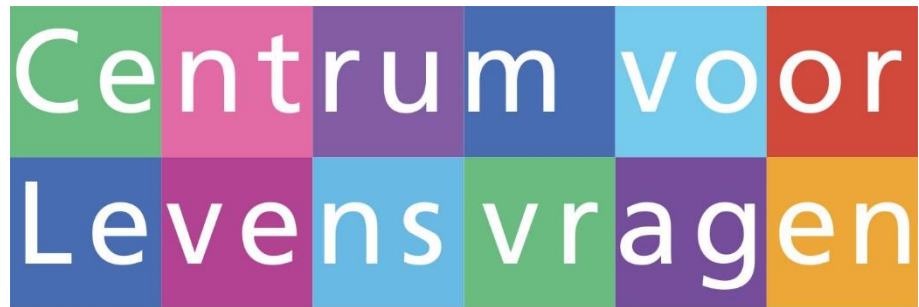

naar een

in de regio Parkstad

**Plan van aanpak
2019-2020**

3^e concept

*Geestelijke zorg thuis
- thuisbegeleiding
- (bij)scholing van zorgverleners*

oktober 2019

1. Inleiding

1.1. Geestelijke spirituele zorg 2005- 2018

In 2001 kregen zorgorganisaties die een rol speelden bij de palliatieve zorg de opdracht van VWS te gaan samenwerken in netwerken palliatieve zorg; samenwerkingsverbanden van zorgaanbieders in een bepaalde regio met als doel de zorg voor mensen in de laatste levensfase en hun naasten/mantelzorgers zo goed mogelijk te organiseren. Na een korte aanloopfase was het netwerk Palliatieve Zorg Oostelijk Zuid-Limburg (OZL) in december 2002 een feit.

Sinds mei 2003 wordt het netwerk ondersteund door een netwerkcoördinator die, in samenwerking en afstemming met de netwerkpartners, activiteiten ontwikkelt en implementeert die de zorg voor de zorgvrager en zijn naasten/mantelzorgers verbeteren binnen de palliatieve keten, zowel op organisatorisch, professioneel als het relationeel gebied.

Werkgroep spirituele zorg

In de palliatieve zorg is geestelijke/spirituele zorg die aansluit bij de wensen en behoeften van de cliënt noodzakelijk om het leven en sterven goed te kunnen afronden.

Het netwerk PZ OZL constateerde al in 2005 dat de invulling van geestelijke/spirituele zorg binnen de palliatieve zorg onvoldoende en niet structureel geregeld was. Er ontbrak een samenhangend geestelijk zorgsysteem waarop de cliënt naar behoefte een beroep kan doen. Zorgverleners waren onvoldoende alert op signalen en vragen van de cliënt, die wijzen op een onvoltooide afronding van het leven, hetgeen een comfortabel stervensproces in de weg staat. Daarom kent het netwerk sinds juli 2005 een werkgroep spirituele zorg¹.

Deze werkgroep had als opdracht beleid én activiteiten te ontplooien, die ervoor zorgen dat het geestelijk spirituele welbevinden van de cliënt in de palliatieve fase toeneemt.

Als uitgangspunten van dat beleid formuleerde het netwerk, dat:

- de palliatieve cliënt in de regio OZL de beschikking heeft over geestelijke/spirituele verzorging, die zoveel mogelijk aansluit bij zijn/haar godsdienst, levensovertuiging en wensen en behoeften;
- geestelijke/spirituele zorg een regulier/vast onderdeel in de palliatieve zorg wordt/is
- de richtlijn spirituele zorg richtinggevend is voor het denkkader en de activiteiten van het netwerk

Het netwerk vindt dat er sprake is van optimale geestelijke/spirituele zorg en begeleiding als:

- de (spirituele) zorg in alle fasen van het palliatieve zorgproces aansluit bij wensen en behoeften van cliënt;
- er in elke fase van het zorgproces op structurele wijze aandacht is voor de wensen en behoeften van de cliënt op het gebied van spirituele zorg;
- er in elke fase een vaste hulpverlener is die deze taak op zich neemt.

Sinds juni 2010 maakt de richtlijn spirituele zorg onderdeel uit van de richtlijnen palliatieve zorg, o.m. te vinden op Pallialine. In de richtlijn wordt gekozen voor de term 'spiritualiteit' om het terrein van levensvragen aan te duiden. Daarmee zoekt de richtlijn aansluiting bij de definitie die de World Health Organization (WHO) geeft van palliatieve zorg, en onderstaande definitie in het 'Kwaliteitskader Palliatieve Zorg', (IKNL / Palliactief, september 2017):

'Palliatieve zorg is zorg die de kwaliteit van het leven verbetert van cliënten en hun naasten die te maken hebben met een levensbedreigende aandoening of kwetsbaarheid, door het voorkomen en verlichten van lijden, door middel van vroegtijdige signalering en zorgvuldige beoordeling en behandeling van problemen van fysieke, psychische, sociale en spirituele aard. Gedurende het beloop van de ziekte of kwetsbaarheid heeft palliatieve zorg oog voor het behoud van autonomie, toegang tot informatie en keuzemogelijkheden.

¹ voor de huidige bezetting van deze werkgroep, zie bijlage 1.

Palliatieve zorg heeft de volgende kenmerken:

- *de zorg kan gelijktijdig met ziektegerichte behandeling verleend worden;*
- *generalistische zorgverleners en waar nodig specialistische zorgverleners en vrijwilligers werken samen als een interdisciplinair team in nauwe samenwerking met de patiënt en diens naasten en stemmen de behandeling af op door de patiënt gestelde waarden, wensen en behoeften;*
- *de centrale zorgverlener coördineert de zorg ten behoeve van de continuïteit;*
- *de wensen van de patiënt en diens naasten omtrent waardigheid worden gedurende het beloop van de ziekte of kwetsbaarheid, tijdens het stervensproces en na de dood erkend en gesteund.'*

De richtlijn zingeving en spiritualiteit in de palliatieve fase² is richtinggevend voor het denkkader en de activiteiten van (de werkgroep van) het netwerk.

Activiteiten

De werkgroep heeft de afgelopen jaren, conform een actieplan³, de volgende activiteiten ontplooid die passen binnen de hierboven geformuleerde kaders:

1. *Verbetering van de informatievoorziening over spirituele zorg op regionaal niveau door middel van het ontwikkelen en verspreiden van een de folder 'spirituele zorg in de palliatieve fase'*
2. *Toerusting van zorgverleners (professioneel en vrijwillig) om adequaat op wensen en behoeften van cliënten in te kunnen springen, d.m.v. het ontwikkelen, organiseren dan wel verzorgen van:*
 - *Themabijeenkomsten over spirituele zorg in de palliatieve fase (2013, 2104 en 2016)*
 - *Cursus omgaan met zingevingsvragen (2011, 2012, 2013, 2014, 2016, 2017, 2018), ontwikkeld i.s.m. geestelijk verzorgers van Cicero Zorggroep*
 - *Een intervisiegroep naar aanleiding van de cursus omgaan met zingevingsvragen, naar behoefte (2013, 2016)*
 - *Inleidingen over spirituele zorg*
doelgroepen: artsen en medisch specialisten (2015), casemanagers dementie in Parkstad (2014 en 2016), thuiszorgteams (2017), hospiceteams (2016)

3. *Opzetten en uitvoeren van het "Meldpunt geestelijke begeleiding in de laatste levensfase"*

Het meldpunt heeft tot doel: passende geestelijk-spirituele begeleiding aan te bieden waarmee het netwerk zorgt voor optimale aandacht en zorg voor en begeleiding van levens-, zingeving- en morele vragen van thuisverblijvende cliënten in de palliatieve fase, met als doel het vergroten van de kwaliteit van leven en sterven⁴.

Het meldpunt koppelt sinds oktober 2014 de vraag om geestelijke begeleiding van een thuiswonende palliatieve cliënt aan een begeleidingsaanbod door een geestelijk verzorger verbonden aan een van de netwerkpartners in OZL. De werkwijze van dit meldpunt is beschreven in de kaders en werkwijze d.d. februari 2016, zie voetnoot 4.

Aanmelding voor een begeleiding geschiedt telefonisch via het mobiele nummer van de netwerkcoördinator (06-57 31 66 97), of per mail via: spirit@palliatievezorg-ozl.nl

² Zie ook www.pallialine.nl

³ Actieplan 2008 - 2010 en Actieplan spirituele zorg OZL 2017 e.v.

⁴ Kaders en werkwijze geestelijke begeleiding in de palliatieve fase bij thuisverblijvende cliënten en hun naasten, februari 2016

Van oktober 2014 tot en met februari 2019 is de inzet van deze geestelijk verzorgers vergoed uit de subsidie die het netwerk ontving krachtens de subsidieregeling voor de netwerken palliatieve zorg, volgens een niet marktconform tarief.

In totaal zijn er in deze periode 37 consultvragen geweest.

Tabel: Begeleidingscijfers vanaf 4^e kwartaal 2014

Jaar	2014 (Q4)	2015	2016	2017	2018	2019 (Q1, Q2)
Aantal = n	5	10	6	7	9	10

1.2 Geestelijke spirituele zorg anno 2019

Anno 2019 wonen mensen, mede als gevolg van het overheidsbeleid, langer thuis en overlijden daardoor ook vaker thuis.

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) erkende in 2018 dat niet iedereen kan terugvallen op een eigen sociaal netwerk en/of geloofsgemeenschap wanneer zij bij ingrijpende situaties en veranderingen zoals ziekte en overlijden, worden geconfronteerd met vragen van existentiële aard. Het ministerie is van mening dat deze mensen een beroep moeten kunnen doen op professionele begeleiding bij levensvragen, bijvoorbeeld door een geestelijk verzorger. Om op termijn de bereikbaarheid en de financiering van geestelijke zorg in de thuissituatie te verbeteren, heeft de minister begin 2019 een plan van aanpak geïnitieerd.

Plan van aanpak VWS

Vanaf 2019 stelt VWS in dat kader aan de netwerken palliatieve zorg middelen beschikbaar voor:

1. de bekostiging van consulten, zowel direct aan de zorgvrager als indirect via/in multidisciplinair overleg door het opzetten van regionale Centra voor Levensvragen: een landelijk dekkend en kwalitatief goed aanbod van levensbegeleiding voor ouderen en naasten, ongeacht waar men verblijft;
2. het stimuleren dat geestelijk verzorgers hun kennis kunnen delen met andere zorgverleners en vrijwilligers (via bijvoorbeeld het geven van bijscholing en cursussen), zodat deze nog beter toegerust zijn om vragen te herkennen en op het juiste moment door te verwijzen;
3. het stimuleren van activiteiten om de bekendheid van de (mogelijkheden van de) geestelijk verzorgers te vergroten.

De toekenning van de beschikbare middelen aan de netwerken palliatieve zorg is vanwege de bestaande subsidieregeling en de ervaring die netwerken al hebben met deze vorm van zorg en ondersteuning.

De netwerken palliatieve zorg in Nederland kregen daarmee de opdracht de Centra voor Levensvragen met de bijbehorende taken te realiseren in samenwerking met ketenpartners uit het sociale domein en gemeenten.

Er is 5 miljoen structureel beschikbaar voor de inzet van geestelijk verzorgers zoals hierboven bedoeld. Er zijn extra gelden beschikbaar voor de aanvullende activiteiten om de bekendheid van geestelijke verzorging te vergroten, of het opzetten en operationaliseren van de benodigde infrastructuur; deze zijn incidenteel (2019-2020).

De gelden kunnen ingezet worden voor de volgende cliëntengroepen:

- a) mensen van 50 jaar en ouder die behoefte hebben aan begeleiding en ondersteuning op het gebied van spirituele, ethische, levensvragen en existentiële zorgen. Hieronder past ook rouwbegeleiding;

- b) palliatieve patiënten (inclusief naasten) die behoefte hebben aan begeleiding en ondersteuning op het gebied van spirituele, ethische, levensvragen en existentiële zorgen

Het is de bedoeling dat op termijn ook andere doelgroepen overal in Nederland toegang hebben tot geestelijke verzorging. De minister roept de netwerken op (nog meer) verbinding te zoeken met gemeenten en andere onderdelen in het sociale domein, zodat er vanuit deze impuls een olievlekwerking ontstaat, zodat uiteindelijk alle groepen die geestelijke zorg nodig hebben, die ook kunnen krijgen.

Leeswijzer

Deze notitie beschrijft de wijze waarop het netwerk palliatieve zorg in de regio Parkstad (Oostelijk Zuid-Limburg) in de komende 2 jaar (2019-2020) aan de opdracht van VWS zal voldoen door:

- De verdere ontwikkeling van het meldpunt geestelijke begeleiding naar een Centrum voor Levensvragen ten behoeve van consulten door geestelijke verzorgers aan palliatieve patiënten of naaste familie en mensen van 50 jaar en ouder met een zingevingsvraag in de thuissituatie
- Het ontwikkelen van een plan van aanpak voor de inzet van geestelijk verzorgers verbonden aan dit Centrum voor Levensvragen ten behoeve van:
 - a. bijscholing van andere zorgverleners en vrijwilligers
 - b. deelname aan overlegvormen in de eerste lijn

Het zoeken naar de verbinding met de gemeenten en andere onderdelen in het sociale domein zal gedurende 2020 voorzichtig opgepakt gaan worden, maar heeft vooralsnog geen prioriteit. Prioriteit ligt voor het netwerk bij het goed organiseren, in het veld zetten en bemensen van het Centrum voor Levensvragen, als voorwaarden voor een goed werkend Centrum. Wanneer aan deze 2 voorwaarden is voldaan, naar alle waarschijnlijkheid vanaf 2021, zal de verbinding met het sociale domein verder vorm kunnen krijgen.

2. Ontwikkeling van het meldpunt geestelijke begeleiding naar een Centrum voor Levensvragen

Doel

Met het doorontwikkelen van het huidige meldpunt geestelijke begeleiding wil het netwerk bereiken dat het meldpunt zich ontwikkelt tot een volwaardig Centrum voor Levensvragen, conform de richtlijnen en eisen van het Ministerie van VWS.

Aanpak

Het netwerk breidt het arbeidscontract van de netwerkcoördinator uit met 8 uur per week voor de jaren 2019 en 2020, ten behoeve van de volgende taken:

- accountmanagement van verwijzerscontacten
- ondersteunen bij/verzorgen van werving en selectie van geestelijk verzorgers
- informeren en monitoren van geestelijk verzorgers
- matching van geestelijk verzorgers aan cliënten
- (her)inrichting frontoffice voor verwijzers en particuliere cliënten
- administratie en registratie
- financiële administratie en verantwoording

De netwerkcoördinator fungeert binnen deze 8 uur als projectleider, i.s.m. met de werkgroep spirituele zorg en in afstemming met de kerngroep van het netwerk.

De taken van de werkgroep spirituele zorg in dezen zijn:

- meedenken met projectleider en meewerken aan doorontwikkeling bestaand meldpunt;
- monitoren van de implementatie van nieuwe procedures en werkwijzen;
- monitoren van de borging van het project;
- (betrokken bij) de selectie van geestelijk verzorgers.

Resultaat

De inspanningen van projectleider en werkgroep spirituele zorg zorgen er voor dat er eind 2020 een volwaardig Centrum voor Levensvragen operationeel is, dat voldoet aan de richtlijnen en eisen van het ministerie.

Voorgenomen Activiteiten 2019 en 2020, t.b.v. doorontwikkelen van het meldpunt tot een Centrum voor Levensvragen

Taak	Werkwijze	Tijdspad					
		2019		2020			
		Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Accountmanagement van verwijzerscontacten	1. Informeren huisartsen via weekberichten huisartsenvereniging (maandelijks)	1	3	3	3	3	3
	2. Informeren zorgverleners via nieuwsbrief netwerk	wk 37	wk 50	wk 11	wk 24	wk 37	wk 50
	3. Informeren algemeen publiek via regionale/lokale nieuwskanalen	wk 24	wk 39 52	ntb		ntb	ntb
	4. informeren managers netwerkpartners via face-to-face contacten						
	5. Ontwikkelen (O) en verspreiden (V) promotiefolder(s)	O	V		V		
	6. Ontwikkelen(O) en implementeren (I) website			O	I		
Verzorgen van werving en selectie van gv-ers	1. Beschrijven wervings- en selectie-procedure GV-ers, conform landelijke criteria						
	2. Werving en selectie gv-ers						
Informeren en monitoren van geestelijk verzorgers	1. Inrichten proces van informeren en monitoren						
	2. Implementatie en monitoren proces						
Matching van geestelijk verzorgers aan cliënten	1. Herschrijven bestaande kaders en werkwijze t.b.v. matchingsprocedure						
	2. Implementeren, monitoren en evalueren nieuwe procedures						
Herinrichting frontoffice voor verwijzers en particuliere cliënten	1. Herschrijven bestaande kaders en werkwijze t.b.v. frontoffice						
	2. Implementeren, monitoren, evalueren nieuwe kaders en inrichten frontoffice						
Administratie en registratie	1. Herschrijven procedure van administratie en registratie						
	2. Implementeren, monitoren en evalueren nieuwe procedures						
Financiële administratie en verantwoording	1. Inrichten financiële administratie t.b.v. verantwoording						
	2. Implementeren, monitoren en evalueren heringerichte financiële administratie						

3. Inzet van geestelijk verzorgers t.b.v. bijscholing van andere zorgverleners en vrijwilligers

Zorgverleners zijn vaak te weinig bekend met de bijdrage die geestelijke zorg kan bieden aan het welbevinden van mensen en hun naasten. Daarnaast merken wij in de praktijk dat zorgverleners slechts beperkt zijn voorbereid om met vragen op het vlak van geestelijke zorg/zingeving om te gaan. (Bij)scholing van zorgverleners (professioneel en vrijwillig) is noodzakelijk om ook op dit gebied de best mogelijk zorg te kunnen verlenen aan de palliatieve cliënt.

Doel

De (bij)scholing die het netwerk in 2019 en 2020 organiseert, heeft tot doel:

- zorgverleners bewust maken van de verantwoordelijkheid om adequaat in te gaan op vragen op het vlak van geestelijke zorg
- zorgverleners leren om (latente dan wel manifeste) zorgvragen op het gebied van zingeving te herkennen
- zorgverleners competenties en vaardigheden aanleren, die hen helpen bij het herkennen en verlenen van geestelijke zorg

Aanpak

De Geestelijk verzorgers betrokken bij het Centrum voor Levensvragen ontwikkelen scholingsactiviteiten en voeren deze uit. Dit geschiedt (inhoudelijk) in samenwerking en afstemming met de andere Centra voor Levensvragen, onder meer via het reguliere het afstemmings-overleg geestelijke zorg van het consortium Limburg Zuidoost Brabant.

Het gaat om de scholingsactiviteiten die als behoeften in een eerder stadium zijn geïnventariseerd:

- *Cursus omgaan met zingevingsvragen*

Doel:

- Bewustwording en herkenning van zingevingsvragen/ spiritualiteit bij jezelf en anderen
- Ontwikkeling van vaardigheden in het omgaan met zingevingsvragen bij cliënten in de laatste levensfase en hun naasten.

Doelgroep: geïnteresseerde zorgverleners (professioneel en vrijwillig) werkzaam binnen de netwerkpartners in de regio

Aantal deelnemers: Max. 12

Duur: 3 dagdelen van 3 uur, excl. huiswerkopdrachten, en afsluitende opdracht.

- *Themabijeenkomsten spirituele zorg in de palliatieve fase*

Doel:

zorgverleners bewust maken van de verantwoordelijkheid om adequaat in te gaan op vragen op het vlak van geestelijke zorg, aan de hand van het ABC-model

Doelgroep: geïnteresseerde zorgverleners (professioneel en vrijwillig) van werkzaam binnen de netwerkpartners in de regio

Aantal deelnemers: Max. 50

Duur: 2 uur

- *Klinische les spirituele zorg in de palliatieve fase*

Doel:

zorgverleners bewust maken van de verantwoordelijkheid om adequaat in te gaan op vragen op het vlak van geestelijke zorg, aan de hand van het ABC-model

Doelgroep: wijkteams van de thuiszorgorganisaties werkzaam binnen het netwerk PZ OZL

Aantal deelnemers: nader te bepalen

Duur: 1,5 uur

- **Intervisiegroep cursus omgaan met zingevingsvragen**

Doel:

Leren van elkaar, d.m.v. uitwisselen van ervaringen op het gebied van omgaan met zingevingsvragen in de palliatieve zorg:

- Met elkaar in gesprek gaan n.a.v. ingebrachte casussen: wat kom je tegen? wat doet het met je? Hoe ga je hiermee om als professional en als mens?
- Kijken naar ingebrachte casussen vanuit het perspectief van de modellen die we in de cursus besproken hebben (o.a. presentie-model en diamant-model): wat valt je op? Wat zijn mogelijkheden tot contact – in gesprek of op een andere manier? Zien de andere groepsleden nog nieuwe, andere mogelijkheden?
- Met elkaar in gesprek over vragen als: waar lopen we tegen grenzen aan – als professionals, als team, als mensen?
- wat is onze inzet of wat kan dat zijn en wanneer verwijzen we door – en naar wie?

Doelgroep: Oud deelnemers aan de cursus omgaan met zingevingsvragen

Aantal deelnemers: max. 12

Duur: 4 bijeenkomsten van 1,5 uur, verdeeld over een kwartaal.

Resultaat

- zorgverleners zijn zich bewust van de eigen verantwoordelijkheid om adequaat in te gaan op vragen op het vlak van geestelijke zorg
- zorgverleners herkennen (latente dan wel manifeste) zorgvragen op het gebied van zingeving
- zorgverleners hebben en houden competenties en vaardigheden, die hen helpen bij het herkennen en verlenen van geestelijke zorg

Activiteiten 2019 en 2020

Scholing	Tijdspad					
	2019		2020			
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Cursus omgaan met zingevingsvragen						
Themabijeenkomsten						
Klinische les						
Intervisiegroep						

4. Inzet van geestelijk verzorgers t.b.v. deelname aan overlegvormen in de eerste lijn

Palliatieve zorg is per definitie multidisciplinair van aard, dus ook met betrekking tot spirituele zorg is nauwe samenwerking nodig tussen zorgverleners onderling. Zorgverleners zijn vaak te weinig bekend met de bijdrage die geestelijke zorg kan bieden aan het welbevinden van mensen en hun naasten. Daarnaast wordt het geestelijke aspect soms ondergesneeuwd door de medische en verpleegkundige insteek van de betrokken zorgverleners in de eerste lijn. Onbekendheid met over de rol die men zelf kan spelen in de geestelijke zorg aan thuisverblijvende palliatieve cliënten, speelt daarbij eveneens.

De geestelijke verzorgers van het Centrum voor Levensvragen zullen in Parkstad ingezet worden om deel te nemen aan de verschillende (bestaande) vormen van overleg in de eerste lijn, conform opdracht van VWS, te weten: Multidisciplinaire Overleggen (MDO 's)-ouderen en Palliatieve Thuiszorg (PaTz)-groepen.

Doel

Door structurele deelname aan de reguliere Multidisciplinaire Overleggen/PaTz-groepen in de eerste lijn wordt geborgd dat ook het geestelijke aspect van palliatieve zorg aandacht krijgt bij huisartsen en wijkverpleegkundigen.

Nevendoeel is deskundigheidsbevordering van betrokken zorgverleners t.a.v. het ABC-model, waardoor zij hun eigen rol in geestelijke zorg beter leren (her)kennen en benutten.

Aanpak 2019 en 2020

- PaTz-groepen

Er zijn in OZL sinds 2018 5 PaTz-groepen actief, welke we willen uitbreiden naar 8 in 2020. Vanuit de PaTz-groepen is er een rechtstreekse lijn naar de coördinator van het netwerk c.q. projectleider. In overleg met de contactpersonen van de PaTz-groepen kunnen de geestelijk verzorgers van het Centrum voor Levensvragen worden ingepland voor een kennismaking/introductie in 2019 en structurele deelname in 2020.

- MDO ouderen

Er functioneren in Parkstad ruim ca. 60 MDO's-ouderen. Deze MDO's komen in wisselende frequentie bijeen. We streven er voor 2020 naar om 25% van deze MDO's 1 keer te bezoeken, en 10% 1 keer per kwartaal.

De projectleider agendaert daartoe in Q3 en Q4 2019 het onderwerp 'deelname geestelijk verzorger aan de MDO-ouderen' in overleg met de vertegenwoordiger van de Huisartsenvereniging OZL (HOZL) voor overleg met de HOZL. Vanaf Q1 2020 kan dan bij wijze van pilot gestart worden met introductie in een aantal MDO's, waarna de rest van 2020 benut kan worden voor het verder uitrollen.

Resultaat

Deelname aan overlegvormen in de eerste lijn door geestelijk verzorgers van het Centrum voor Levensvragen resulteert er in, dat:

- de (spirituele) zorg in alle fasen van het palliatieve zorgproces aansluit bij wensen en behoeften van de cliënt;
- er in elke fase van het palliatieve zorgproces op structurele wijze aandacht is voor de wensen en behoeften van de cliënt op het gebied van spirituele zorg;
- er bij elke cliënt in elke fase van het palliatieve zorgproces een vaste hulpverlener is die aandacht heeft voor de wensen en behoeften op het gebied van spirituele zorg.

Voorgenomen Activiteiten 2019 en 2020

Scholing	Tijdspad					
	2019		2020			
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Introductie gv in PaTz-groepen						
Deelname aan PaTz-groepen						
Overleg HOZL over aanbod						
Introductie in MDO-ouderen						
Deelname aan MDO-ouderen						

5. Communicatie

De overheid heeft dan wel een subsidieregeling beschikbaar gesteld om geestelijke verzorging in de thuissituatie in te zetten, de rol en expertise (meerwaarde) van een geestelijk verzorger, evenals de beeldvorming is zowel bij cliënten als bij professionals in de zorg veelal onbekend. Bovendien is een Centrum voor Levensvragen een nieuw fenomeen in het gehele palet van mogelijkheden in de palliatieve zorg; daaraan moet men wennen, er moet bekendheid aan worden gegeven, men moet ervaring opbouwen in het gebruik ervan.

Vanwege het meldpunt geestelijke begeleiding in de laatste levensfase dat in OZL sinds oktober 2014 functioneert hebben we in Parkstad gemerkt dat zowel zorgverleners als cliënten:

- onvoldoende bekend zijn met het aanbod van geestelijke verzorging
- een (onjuist) beeld hebben van geestelijke zorg, waardoor een drempel ontstaat om gebruik te maken van deze vorm van zorg
- onvoldoende bekend zijn met de meerwaarde van geestelijke zorg
- vaak niet weten hoe ze in contact kunnen komen met een geestelijk verzorger

Daarnaast hebben zorgverleners vaak onvoldoende middelen (tijd en competenties/vaardigheden) om levensvragen bij cliënten te herkennen en hieraan aandacht te besteden of door te verwijzen.

Communicatiedoelen 2019-2020

De communicatie over geestelijke zorg en het Centrum voor Levensvragen zal de komende jaren in OZL derhalve vooral ten doel hebben dat:

- Zorgverleners en cliënten nog beter op de hoogte zijn van wat een geestelijk verzorger kan betekenen
- Zorgverleners nog meer overtuigd zijn van de meerwaarde en expertise van een geestelijk verzorger
- Nog meer zorgverleners een levensvraag van een cliënt herkennen en hiermee kunnen omgaan
- Nog meer zorgverleners weten hoe ze cliënten in contact kunnen brengen met een geestelijk verzorger
- Steeds meer cliënten zelf de weg kunnen vinden naar (een geestelijk verzorger van) het Centrum voor Levensvragen

Onze communicatiedoelstelling is kort samen te vatten als:

- Informeren
- Bewustwording
- Beïnvloeding gedrag

Communicatiemiddelen/middelen

Er staan in OZL verschillende middelen klaar om zowel de doelen als de doelgroepen zorgverleners/cliënten te bereiken:

- Herkenbaar logo
De gezamenlijke netwerken hebben reeds een herkenbaar logo laten ontwikkelen voor de Centra voor Levensvragen in Limburg. Dit logo zal gebruikt worden in alle communicatie-uitingen over geestelijke zorg en het Centrum voor Levensvragen.

- Bereikbaarheid online:

- Website netwerken: www.palliatievezorglimburg.nl

Er is reeds een button "centrum voor levensvragen" geplaatst op de huidige website.

Achter deze button is informatie geplaatst over de Centra voor Levensvragen en hoe die per regio te bereiken zijn.

- Website Centrum voor Levensvragen Limburg

De gezamenlijke netwerken zullen zo snel mogelijk onderzoeken of de ontwikkeling van een website voor Limburg zinvol is. Mogelijk wordt aangesloten bij een te ontwikkelen landelijke website.

- Sociale media: Facebookpagina PalliatieveZorgLimburg

- Nieuwsbrief netwerk/CvL
In de nieuwsbrief van het netwerk, die 4 keer per jaar verschijnt, zal aandacht worden besteedt aan geestelijke zorg in de eerste lijn en het centrum voor Levensvragen
- Weekbericht Huisartsenvereniging OZL (HOZL)
Aan de HOZL zal met enige regelmaat informatie over geestelijke zorg en het Centrum voor Levensvragen worden aangeboden ten behoeve van plaatsing in het weekbericht.
- Persbericht(en), o.m. om de start van het Centrum bekend te maken
- Persoonlijke mailing per post (folders) en/of digitaal
- Folder, flyer
- Redactionele aandacht in lokale/regionale kranten, tijdschriften, online
- Lokaal/regionaal adverteren
- Voor informatievoorziening, en bewustwording sluiten we zoveel mogelijk aan bij bijeenkomsten in de regio, zoals:
 - Café Toon Doodgewoon: thema geestelijke zorg/centrum voor levensvragen
 - Filmavonden: folder/flyer, thema film aan laten sluiten
 - Informatiemarkten, zoals die van Radar en Parkstad Gezondheidsbeurs: folder/flyer
 - Symposium consortium
 - PaTz-groepen en MDO-ouderen: introductie/klinische les door geestelijke verzorger van het CvL
 - Overleg van Casemanagers Dementie: klinische les/thematische bespreking van het onderwerp
 - Scholingsbijeenkomsten/Leergangen PZ: onderdeel toevoegen: geestelijke zorg/Centrum voor Levensvragen
- Voor beïnvloeding van gedrag sluiten we zoveel mogelijk aan bij:
 - PaTz-groepen en MDO-ouderen; verdieping door structurele aanwezigheid geestelijk verzorger bij PaTz of MDO
 - Casuïstiekbesprekingen Casemanagers Dementie: specifieke aandacht voor geestelijke zorg in de casus en de rol van de CMD hierin/hierbij
 - Aanbieden Cursus omgaan met zingevingsvragen
 - Scholingsbijeenkomsten/Leergangen PZ

Communicatiematrix 2019- 2020 (nog nader in te vullen qua planning)

Doelgroep	Doelstelling	Boodschap	Middelen	Planning	Wie
Cliënten en naasten	Informereren, bewustwording	Levensvragen horen erbij en het CvL kan je daarbij helpen Wat zijn levensvragen? Hoe ontvang/bereik ik hulp?	Folders Flyer Café Toon Doodgewoon Parkstad Gezondheidsbeurs Filmavonden Website Netwerken en CvL Facebookpagina Redactioneel artikel in regionaal/lokaal dagblad	Q1/Q2 2020 N.n.b.t.m. Nov 2019/2020 2019/2020 2020 Gehele jaar Maart 2020	NPZ OZL
KBO Limburg	Informereren, bewustwording	Wat zijn levensvragen? Hoe ontvang/bereik ik hulp? Levensvragen horen erbij en het CvL kan je daarbij helpen	Advertentie in ledenmagazine Onderwerp voor regioraad Onderwerp voor Dialoogbijeenkomsten Folders Filmavonden Website netwerken en CvL Facebookpagina	Oktober 2019 n.n.b.t.m. idem	NPZ Limburg
ANBO	Informereren, bewustwording	Levensvragen horen erbij en het CvL kan je daarbij helpen Wat zijn levensvragen? Hoe ontvang/bereik ik hulp?	Onderwerp voor themabijeenkomsten Folders Filmavonden Website netwerken en CvL Facebookpagina		
ZijActief	Informereren, bewustwording	Levensvragen horen erbij en het CvL kan je daarbij helpen Wat zijn levensvragen? Hoe ontvang/bereik ik hulp?	Onderwerp voor themabijeenkomsten Folders Filmavonden Website netwerken en CvL Facebookpagina		
Zorgverleners binnen de regio					
Huisartsen	Informereren, Bewustwording	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken	Weekbericht HOZL/Persbericht Nieuwsbrief netwerk Folders Website netwerken en CvL	Zie pag 6 Elk kwartaal November 2019	

	Beïnvloeding gedrag	Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Folder/flyer PaTz-groep MDO-ouderen Klinische les Cursus omgaan met zingevingsvragen	Zie pag. 10 Idem Zie pag. 8 idem	
Verpleegkundigen/ verzorgenden thuiszorg	Informeren, Bewustwording Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Folder/flyer Nieuwsbrief netwerk Filmavonden Website Facebookpagina Cursus omgaan met zingevingsvragen Themabijeenkomst Klinische les	Elk kwartaal 2019/2020 Zie pag.8 idem	
Praktijkondersteuners Huisartsen GGZ	Informeren, Bewustwording Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door/bespreek ik het met de huisarts	Weekbericht HOZL/Persbericht Nieuwsbrief netwerk Website netwerken en CvL Folder/flyer Klinische les Cursus omgaan met zingevingsvragen		
Geestelijke verzorgers	Informeren, Bewustwording	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kan ik daarin meedraaien	Folder/flyer Nieuwsbrief netwerk Persoonlijke benadering via beroepsvereniging		
Casemanagers Dementie	Informeren, Bewustwording Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Folders Nieuwsbrief netwerk Filmavonden Facebookpagina Website Cursus omgaan met zingevingsvragen Themabijeenkomst Klinische les		

Zorgtoewijzers	Informeren, Bewustwording Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Persbericht Folders Nieuwsbrief netwerk Filmavonden Website Themabijeenkomst Klinische les Cursus omgaan met zingevingsvragen		
Paramedici (ergo, fysio, diëtist, gezondheidscentra)	Informeren, Bewustwording Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Persbericht Folders Nieuwsbrief netwerk Themabijeenkomst Klinische les Cursus omgaan met zingevingsvragen		
Psychologen/ psychiaters/ maatschappelijk werkenden	Informeren Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken/verwijzen naar Wanneer/waarom verwijst ik naar CvL	Persbericht Folder/flyer Themabijeenkomst		
Zorgaanbieders binnen het netwerk					
Intramurale ouderenzorg	Informeren, bewustwording	GV-ers intramuraal inzetten voor centrum voor levensvragen vraagt bepaalde kwaliteitseisen aan organisatie Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Brief aan RvB Folder/flyer Persbericht Nieuwsbrief netwerk Themabijeenkomst Klinische les Cursus omgaan met zingevingsvragen		
Toon Hermanshuis Parkstad (vrijwilligers)	Informeren, Bewustwording Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken	Folder/flyer Nieuwsbrief netwerk Website Facebookpagina Themabijeenkomst		

		Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Klinische les Cursus omgaan met zingevingsvragen		
Consultatieteam palliatieve zorg	Informereren, Bewustwording Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Folder/flyer Nieuwsbrief netwerk Klinische les		
Vrijwilligersorganisaties	Informereren, bewustwording Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Folders Nieuwsbrief netwerk Website Facebookpagina Cursus omgaan met zingevingsvragen Themabijeenkomst Klinische les		
Mantelzorgorganisaties	Informereren, bewustwording	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken	Folders Nieuwsbrief netwerk Website Facebookpagina		
Verstandelijk gehandicaptenzorg	Informereren, bewustwording	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken	Persbericht Informatiemarkt Radar Folder/flyer Website Facebookpagina		
Geestelijke Gezondheidszorg	Informereren, bewustwording Beïnvloeding gedrag	Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijst ik door	Folders Nieuwsbrief netwerk Website Facebookpagina Cursus omgaan met zingevingsvragen Klinische les		
Ziekenhuis	Informereren, bewustwording	GV-ers inzetten voor centrum voor levensvragen vraagt bepaalde kwaliteitseisen aan organisatie	Brief aan RvB		

		<p>Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken</p> <p>Welke vragen komen voor CvL in aanmerking, wat kan ik er zelf mee en wanneer verwijs ik door</p>	<p>Folder/flyer Persbericht Nieuwsbrief netwerk Website Themabijeenkomst Klinische les Cursus omgaan met zingevingsvragen</p>		
Overig					
Gemeenten in Parkstad	Informereren, bewustwording	<p>Er is een CvL, wat is het aanbod en hoe kun je het bereiken</p> <p>Hoe zorg je dat inwoners het CvL kennen en kunnen vinden</p>	<p>Folders Nieuwsbrief netwerk Website Facebookpagina</p> <p>Persoonlijk(e) gesprek(ken) met verantwoordelijke wethouder en ambtenaar</p>		

Werkgroep spirituele zorg netwerk palliatieve zorg OZL⁵

Taakopdracht werkgroep:

1. Uitvoering van een actieplan geestelijke zorg in de laatste fase, bestaande uit:

- Opleidingsplan geestelijke zorg
- Meldpunt geestelijke begeleiding
- Communicatieplan geestelijk spirituele zorg
- Evaluatie van het actieplan

2. Voorbereiding plan van aanpak geestelijke zorg in de eerste lijn 2019-2020

Deelnemers werkgroep:

Aloys de Haan (Cicero Zorggroep)

Monique Ekers (verpleeghuis Bergweide)

Christa Kleijnen (Buurtzorg)

Ralf Smeets (Zuyderland) - op afroep/aanvraag beschikbaar

Hans Habets (vrijgevestigd)

Josée Douven (MGZL)

Birgit de Blois (zorgvragers)

Coördinator (voorzitter en notulen)

Portefeuillehouder namens de kerngroep: Monique Ekers

⁵ Samenstelling sinds januari 2019